

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 28.11.2023
COM(2023) 761 final

2023/0443 (NLE)

Förslag till

RÅDETS FÖRORDNING

om ändring av förordning (EU) 2022/2578 vad gäller förlängningen av dess tillämpningsperiod

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

1.1. Motiv och syfte med förslaget

Sedan Rysslands provocerade och ooberättigade fullskaliga invasion av Ukraina har Rysslands gasleveranser till EU avbrutits i ett avsiktligt försök att använda energi som ett politiskt vapen. Ryssland har i många år varit EU:s viktigaste gasleverantör. Historiskt sett har över 40 % av EU:s gasförsörjning kommit från Ryssland. Gasleveranserna har minskat kontinuerligt sedan februari 2022. Gasflödena från Ryssland utgjorde mindre än 10 % av EU:s gasimport under första halvåret 2023.

Den försörjningschock som orsakades av Ryssland hade en betydande inverkan på gasprisnivån i EU. Gaspriserna, som under det föregående årtiondet låg inom ett intervall mellan 5 euro/MWh och 35 euro/MWh med ett genomsnitt på 20 euro/MWh, låg vid krisens topp i augusti 2022 på över 300 euro/MWh och nådde nivåer som var 1 000 % högre än de tidigare genomsnittliga priserna i unionen. De högsta prisnivåerna uppnåddes under en vecka – fem på varandra följande handelsdagar – från den 22 till den 26 augusti 2022, då priserna hela tiden låg över 250 euro/MWh och avvek från LNG-referenspriset med mer än 50 euro/MWh. Sedan krisens topp har priserna fallit avsevärt och låg mellan 40 euro/MWh och 50 euro/MWh under den tidiga hösten 2023. De är dock fortfarande dubbelt så höga som före krisen.

Extrema prisökningar är mycket skadliga för den europeiska ekonomin. Gas används i stor utsträckning i många sektorer i EU:s ekonomi, från små och medelstora företag till stora industrier, särskilt inom gasintensiva branscher som keramik, glas, gödselmedel, pappersmassa och papper samt kemikalier. Höga priser får också spridningseffekter till elpriserna och bidrar till att öka den totala inflationen.

Mot bakgrund av detta antog rådet den 19 december 2022 rådets krisförordning (EU) 2022/2578 om inrättande av en korrigeringsmekanism för gasmarknaden för att skydda unionsmedborgarna och ekonomin och mot alltför höga priser.

Denna förordning kommer att upphöra att gälla den 31 januari 2024. Detta förslag syftar till att förlänga tillämpningen av vissa av bestämmelserna i förordning (EU) 2022/2578 med ett år med tanke på de kvarstående riskerna för energiförsörjningen och därmed även för priserna i unionen.

1.1.1. De viktigaste aspekterna av förordning (EU) 2022/2578

Genom förordning (EU) 2022/2578 av den 22 december 2022 inrättas en tillfällig marknadskorrigeringsmekanism för order som läggs för handel med derivat knutna till EU:s virtuella handelspunkter med löptider på mellan en månad framåt och ett år framåt.

Marknadskorrigeringsmekanismen aktiveras när en marknadskorrigeringsinträffar, det vill säga när avräkningspriset för TTF-derivat överstiger 180 euro/MWh och är 35 euro högre än referenspriset (som återspeglar de globala pristrenderna för LNG) under tre arbetsdagar. Marknadskorrigeringsmekanismen har hittills inte aktiverats eftersom TTF-priserna har legat under de utlösande tröskelvärdena sedan rådets förordning (EU) 2022/2578 trädde i kraft.

När en marknadskorrigeringsinträffar fastställer förordningen om marknadskorrigeringsmekanismen en dynamisk anbudsgrens, som innebär att

marknadsoperatörerna inte bör godta och marknadsaktörerna inte lämna order på derivat med priser på 35 euro/MWh över det referenspris som Acer offentliggjorde föregående dag. Marknadskorrigeringsmekanismen avaktiveras automatiskt efter 20 dagar om den dynamiska anbudsgårnsen ligger på 180 euro/MWh under tre på varandra följande dagar.

I enlighet med artikel 6 i förordningen kan den dynamiska anbudsgårnsen omedelbart och när som helst tillfälligt upphävas om den medför allvarliga marknadsstörningar som påverkar försörjningstryggheten och gasflödena inom unionen eller stör funktionen på marknaderna för energiderivat.

1.1.2. Nuläget: allvarliga svårigheter och risker för EU:s gasförsörjning kvarstår

Unionens svar inom ramen för REPowerEU och efterföljande initiativ, inbegripet de åtgärder som fastställs i förordning (EU) 2022/2578, har förberett EU inför den försämrade gasförsörjningssituationen. Om förordningen inte förlängs kommer den att upphöra att gälla den 31 januari 2024.

Vid tidpunkten för antagandet av detta förslag kvarstår emellertid allvarliga svårigheter i unionens gasförsörjning.

På grund av den betydande minskningen av importen av gas via ryska rörledning under det senaste året har tillgången på gas till unionen minskat avsevärt jämfört med situationen före krisen. Med den nuvarande nivån på gasimporten via rörledning förväntas unionen endast erhålla omkring 20 miljarder kubikmeter import från ryska rörledningar under 2023, förutsatt att denna otillförlitliga import inte avbryts helt och hållet. Detta skulle vara ungefär 110 miljarder kubikmeter mindre än 2021.

De globala gasmarknaderna är fortfarande mycket ansträngda och förväntas förbli så länge än. Som Internationella energiorganet¹ (IEA) har påpekat ökade den globala försörjningen av flytande naturgas (LNG) endast måttligt under 2022 (4 %) och 2023 (3 %) på grund av *begränsade ökningar av kondenseringskapaciteten, avbrott i större exportanläggningar och minskande matningsförsörjning vid LNG-anläggningar som försörjs av äldre fält*. Betydande ny kondenseringskapacitet för LNG i hela världen (särskilt i USA och Qatar) förväntas starta upp från och med 2025, men enligt IEA är *marknadsbalansen fortfarande osäker inom den närmaste framtiden*.²

Denna situation har fortfarande negativa konsekvenser för gaspriserna som trots att de är mycket lägre än toppnoteringen sommaren 2022 är högre än före krisen, vilket oundvikligen påverkar EU-medborgarnas köpkraft och de europeiska företagens konkurrenskraft.

Den stora volatiliteten på marknaden är också en följd av den strama marknaden och utgör en ytterligare risk för EU:s ekonomi. Under sommaren och hösten 2023 inträffade ett antal perioder med betydande volatilitet där priserna ökade med mer än 50 % under några veckor. Det visar att gasmarknaderna fortfarande är bräckliga och kan reagera starkt på alla oväntade och plötsliga chocker på tillgång och efterfrågan, vilket var fallet efter strejken i de australiska LNG-anläggningarna, krisen i Mellanöstern och Balticconnector-avbrottet.

¹ IEA: *Medium-Term Gas Report 2023* (ej översatt till svenska).

² IEA: *World Energy Outlook 2023* (ej översatt till svenska).

Ett antal risker kan, om de blir verklighet, öka rädslan för brist som, mot bakgrund av marknadens bräcklighet på grund av dess stramhet, kan utlösa stora reaktioner med allvarliga återverkningar på priserna. Några exempel på sådana risker är en återhämtning av asiatisk efterfrågan på flytande naturgas (LNG) som minskar tillgången på gas på den globala gasmarknaden³, extrema väderförhållanden som kan påverka vattenkraftlagringen eller kärnproduktionen⁴, vilket skulle kräva ökad användning av gaseldad elproduktion, och ytterligare möjliga avbrott i gasförsörjningen, inbegripet ett fullständigt stopp för gasimporten från Ryssland, eller ett avbrott i befintlig kritisk gasinfrastruktur.

Beväpnade konflikter med hög intensitet drabbar nu flera av EU:s viktigaste försörjningsregioner vid sidan av Ukraina (Azerbajdzjan och Mellanöstern), och detta förvärrar hotbilden.

Aktuella exempel visar sannolikheten för och relevansen av riskerna i samband med störningar i kritisk gasinfrastruktur. I september 2022 skadades gasledningen NordStream 1 av sabotage i en sådan omfattning att den för närvarande inte kan transportera någon gas och inte kommer att kunna göra det inom överskådlig framtid. I oktober 2023 skedde störning i driften av Balticconnector, en viktig rörledning som förbinder Finland med Estland. Till följd av Balticconnector-störningen kan Finland inte längre uppfylla N-1-kriteriet som en del av den infrastrukturstandard som definieras i artikel 5 i förordning (EU)2017/1938. N-1-kriteriet säkerställer att medlemsstaterna vidtar åtgärder så att de vid en störning i den största enskilda gasinfrastrukturen fortfarande har teknisk kapacitet att tillgodose sin totala efterfrågan under en dag med hög belastning. Till följd av Balticconnector-störningen höjde Finland den 27 oktober 2023 sin krisnivå i enlighet med artikel 11 i förordning (EU) 2017/1938 från ”tidig varning” till ”beredskapsnivå”, som är nivån under krisnivån. Denna nya infrastrukturincident visar sannolikheten för och relevansen av riskerna i samband med nya störningar i kritisk gasinfrastruktur.

Det bör också noteras att den betydande minskningen av efterfrågan på naturgas (-18 % mellan augusti 2022 och augusti 2023) bidrar till att bevara gasbalansen i EU. Denna minskning beror på ekonomiska faktorer (t.ex. höga priser) och administrativa åtgärder som antagits av medlemsstaterna i enlighet med förordning 2022/1369 och dess förlängningsförordning (EU) 2023/706 om samordnad minskning av efterfrågan på gas. En eventuell ökning av efterfrågan, på grund av en återhämtning i gasanvändningen inom bostads-, handels- och industrisektorerna⁵, eller om de administrativa åtgärder som syftar till att minska efterfrågan inte skulle förlängas ytterligare, utgör en ytterligare risk som, mot bakgrund av de rådande strama marknadsvillkoren, skulle kunna undergräva EU:s försörjningstrygghet för gas.

I ett antal efterföljande rapporter från december 2022 samt februari juli och oktober 2023 har IEA konsekvent belyst de kvardröjande riskerna för EU:s försörjningstrygghet för gas och varnat för ett avspänt förhållningssätt till dessa frågor mot bakgrund av den förbättrade situationen jämfört med krisens topp sommaren 2022. Enligt rapporten från oktober 2023

³ IEA noterade att *den globala efterfrågan på gas förväntas återgå till måttlig tillväxt under 2024, främst till följd av Asien och Stillahavsområdet, och att efterfrågan i Asien och Stillahavsområdet förväntas öka med 20 % fram till 2026 jämfört med 2022*, se Medium-Term Gas Report 2023.

⁴ Inhemsk brister i vattenkraft och kärnkraft, på grund av klimatförhållanden och andra tillgänglighetsfaktorer, förvärrade påfrestningarna på gasmarknaden, vilket ledde till att priserna steg ytterligare under sommaren 2022. Produktionsklyftan inom vattenkraft och kärnkraft var 2022 cirka 60 TWh respektive 120 TWh jämfört med 2021.

kommer den globala gasförsörjningen att förbli ansträngd under 2023 och ökning under genomsnittet av kondenseringskapaciteten väntas förlänga den ansträngda försörjningssituationen till 2024. I sin februarirapport konstaterade IEA att den globala balansen var utsatt för en ovanligt stor mängd osäkerheter och yttre riskfaktorer. Detta inbegrep möjligheten att leveranserna av gas helt skulle upphöra från ryska rörledningar till Europeiska unionen samt en återhämtning av Kinas LNG-import i linje med landets långsiktiga LNG-avtal och en potentiellt lägre tillgång till LNG-försörjning. IEA tog fram stressscenarier med ett stopp för den ryska gasförsörjningen, medan LNG-leveranserna fortfarande är strama och väderrelaterade ökning på efterfrågan, vilket skulle kunna leda till en potentiell klyfta mellan tillgång och efterfrågan på 40 miljarder kubikmeter i EU. I sin rapport från juli 2023 betonade IEA att risker och osäkerheter kvarstår inför vintern 2023/24 på norra halvklotet och att fullständiga lagringsplatser inte är några garantier mot intervolutilitet och risken för förnyade spänningar på marknaden⁵.

Dessutom offentliggjorde det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen (Entso) sin årliga försörjningsprognos för vintern med en sommaröversikt, i enlighet med artikel 8 i förordning (EG) nr 715/2009. Entso drog slutsatsen att även om den allmänna försörjningssituationen i EU har förbättrats avsevärt kan ytterligare åtgärder komma att behövas vid ett fullständigt avbrott i den ryska försörjningen. Dessutom krävs noggrann hantering av lagren under vintern 2023–2024, eftersom en fyllnadsnivå på 46 % sannolikt behövs i början av injektionssäsongen för att uppnå det lagringsmål på 90 % som fastställs i förordning (EU) 2022/1032³

Unionens svar inom ramen för REPowerEU och efterföljande initiativ, inbegripet de åtgärder som fastställs i förordning (EU) 2022/2578, bidrog till att förbättra situationen. Om de berörda unionsåtgärderna upphör att gälla finns det en risk för att den stabiliserade men bräckliga situation som unionen har uppnått skulle ändras, vilket skulle kunna försämra EU:s resiliens mot ogynnsamma händelser.

Mot bakgrund av dessa kvarvarande allvarliga svårigheter och risker för EU:s försörjningstrygghet för gas och gaspriserna, och för att inte ändra den nuvarande bräckliga balansen, är det nödvändigt och brådskande att förlänga förordning (EU) 2022/2578. Därför syftar detta förslag till att förlänga tillämpningsperioden för förordning 2022/2578 med ett år.

1.1.3. Skäl till att förlänga förordningens bestämmelser i dagen situation

De olika bestämmelser i förordning (EU) 2022/2578 som detta förslag syftar till att förlänga är nödvändiga för att man ska kunna åtgärda ovannämnda allvarliga svårigheter och risker för EU:s försörjningstrygghet för gas och gaspriserna.

I mars 2023 gjorde Acer och Esma en bedömning av vilka effekter marknadskorrigeringsmekanismen haft från ikraftträdandet. De kom fram till att marknadskorrigeringsmekanismen inte hade aktiverats och att ingen negativ inverkan på energimarknaderna (och finansrelaterade marknader) hade inträffat vid den tidpunkten. Kommissionen utvidgade analysen för att bedöma marknadsutvecklingen under de senaste månaderna och fann att marknadskorrigeringsmekanismen aldrig har aktiverats och hittade ingen negativ inverkan efter ikraftträdandet av förordningen om marknadskorrigeringsmekanismen.

⁵ IEA, *Global Security Review 2023*. I början av november 2023 nådde EU:s gaslager rekordhöga nivåer med en kapacitet på över 99 %.

Marknadskorrigeringsmekanismen förhindrar att priserna når alltför höga nivåer, jämfört med de internationella priserna, på gasderivatmarknaderna, och begränsar därmed de negativa effekterna av höga priser för EU-medborgarnas köpkraft och de europeiska företagens konkurrenskraft.

- **Förenlighet med befintliga bestämmelser inom området**

Den 23 mars 2022 lade Europeiska kommissionen fram ett meddelande med titeln ”Försörjningstrygghet och överkomliga energipriser: Alternativ för omedelbara åtgärder och förberedelser inför nästa vinter” (COM (2022) 138 final), där man skisserade målet att säkerställa gasförsörjningen till rimlig kostnad för nästa vinter och därefter. I meddelandet nämndes pristak för gas eller anpassning av gaspriset genom lagstiftning som ett alternativ som kan övervägas för att mildra en kraftig ökning av energipriserna. Mot bakgrund av en eskalerande kris utfärdade Europeiska kommissionen i oktober 2022 ett meddelande där den bekräftade behovet av att ta itu med höga energipriser genom riktade och samordnade åtgärder. I sitt meddelande föreslog kommissionen att man skulle införa en mekanism för att begränsa priserna via den viktigaste europeiska gasbörsen, TTF, och att mekanismen skulle aktiveras vid behov. Genom förordning 2022/2578 genomförs förslaget från kommissionens meddelanden.

Målen och principerna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att trygga gasförsörjningen äventyras inte av marknadskorrigeringsmekanismen eller detta förslag om att förlänga dess giltighet.. Förordning 2022/2578 säkerställer att marknadskorrigeringsmekanismen, i händelse av en kris på regional nivå eller unionsnivå, inte i onödan begränsar gasflödet på den inre marknaden, vilket äventyrar unionens gasförsörjningstrygghet.

Förordning (EU) 2022/2578 och detta förslag om förlängning ingår i en serie åtgärder för att hantera den nuvarande energikrisen som rådet har antagit under de senaste månaderna. I synnerhet är förordning 2022/2578 nära kopplad till rådets förordning (EU) 2022/1369 och förenlig med dess mål. Det säkerställer särskilt att kommissionen kan avbryta marknadskorrigeringsmekanismen om den försämrar de framsteg som gjorts i fråga om genomförandet av målet om minskad gasförbrukning i enlighet med artikel 3 i rådets förordning (EU) 2022/1369, eller om den leder till en total ökning av gasförbrukningen, baserat på uppgifter om gasförbrukning och minskning av efterfrågan från medlemsstaterna i enlighet med artikel 8 i rådets förordning (EU) 2022/1369.

Regelbunden och effektiv övervakning och rapportering är avgörande för bedömningen av medlemsstaternas framsteg i genomförandet av frivilliga och obligatoriska åtgärder för att minska efterfrågan. För att göra detta, och utöver de övervaknings- och rapporteringsåtgärder som föreskrivs i rådets förordning (EU) 2022/1369, måste medlemsstaterna senast två veckor efter marknadskorrigeringen meddela kommissionen vilka åtgärder de har vidtagit för att minska gas- och elförbrukningen som en reaktion på marknadskorrigeringen, såvida inte kommissionen har antagit ett beslut om tillfälligt upphävande. Minskningen av efterfrågan i unionen är ett uttryck för solidaritetsprincipen, som fastställs i fördraget.

Förordning (EU) 2022/2578 kompletterar också målet att införa en mekanism för att hantera volatilitet på intradagsmarknaden för att hantera kortsiktig volatilitet i enlighet med kapitel III – avsnitt 1 i förordning 2022/2576. Mekanismen för att hantera volatilitet på intradagsmarknaden är ett instrument för att begränsa extrema förändringar under en dag och räcker inte för att åtgärda sådana problem med alltför höga priser som under sommaren 2022.

Förordning 2022/2578 är dessutom förenlig med målen i den europeiska gröna given, särskilt när det gäller att säkerställa en trygg och överkomlig energiförsörjning i EU genom att tillhandahålla en mekanism som kommer att mildra effekterna av extremt höga gaspriser för EU:s konsumenter och dess medlemsstater, samtidigt som den är utformad på ett sådant sätt att det inte strukturellt sänker de priser som, om de förs vidare till slutkonsumenterna, kan leda till ökad gasförbrukning.

- **Förenlighet med unionens politik inom andra områden**

Förordning 2022/2578 och detta förslag är förenliga med unionens politik på andra områden, särskilt reglerna om politiken för den inre marknaden, även när det gäller konkurrensregler. Förordning 2022/2578 inkräktar inte i onödan på konkurrensrättens principer. I synnerhet är mekanismen för marknadskorrigerings utformad för att begränsa interventionen till situationer med alltför höga priser, där TTF-indexet inte längre ger ett tillräckligt proxyvärde för priser som tydligt återspeglar marknadsdynamiken i Europa.

2. RÄTTSLIG GRUND, SUBSIDIARITETSPRINCIPEN OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

- **Rättslig grund**

Den rättsliga grunden för detta instrument är artikel 122.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Villkoren för tillämpningen av denna bestämmelse förutsätter att det handlar om ”lämpliga åtgärder med hänsyn till den ekonomiska situationen”, vilket i synnerhet är fallet om ”det uppstår allvarliga försörjningsproblem i fråga om vissa varor”. Åtgärderna ska vidtas i en ”anda av solidaritet” och enligt rättspraxis måste de vara tillfälliga och proportionella.

Den rådande ihållande gasleveransbristen utgör, tillsammans med den prisvolatilitet som orsakas av den bräckliga balansen på gasmarknaderna, ett allvarligt försörjningsproblem i fråga om en energiprodukt i enlighet med artikel 122 i EUF-fördraget. Såsom förklaras i punkt 1 (”Motiv och syfte med förslaget”) kvarstår allvarliga svårigheter och risker för EU:s försörjningstrygghet för gas.

Om åtgärderna enligt förordning (EG) nr 2022/2578 upphör att gälla skulle medlemsstaterna inte längre ha ett verktyg för att direkt hantera perioder av alltför höga priser till följd av sådana svårigheter och risker.

Såsom förklaras i punkt 1 (”Motiv och syfte med förslaget”) är förordningens bestämmelser nödvändiga och proportionella för att hantera de allvarliga svårigheter och potentiella risker för priser som kan uppstå på grund av den rådande bräckliga balansen i EU:s gassystem.

För att undvika fragmenterade åtgärder som skulle kunna splittra EU:s integrerade gasmarknad krävs det gemensamma åtgärder präglade av solidaritet. Marknadskorrigeringsmekanismen stärker också unionens solidaritet när det gäller att undvika alltför höga priser som för många medlemsstater är ohållbara även under korta perioder. Marknadskorrigeringsmekanismen kan bidra till att säkerställa att gasleveransföretag från alla medlemsstater kan köpa gas till rimliga priser i en anda av solidaritet.

Genom gemensamma skyddsåtgärder, som kan vara mer nödvändiga för de medlemsstater som saknar leveransalternativ än för dem som har fler alternativ, säkerställer man dessutom en samordnad strategi som bygger på energisolidaritet.

Det är därför motiverat att grunda det föreslagna instrumentet på artikel 122.1 i EUF-fördraget.

- **Subsidiaritetsprincipen (för icke-exklusiv befogenhet)**

Bestämmelserna i förordningen och den föreslagna förlängningen är helt i enlighet med subsidiaritetsprincipen.

På grund av gas- och finansmarknadernas integrerade karaktär är åtgärder på unionsnivå det effektivaste sättet att ta itu med problemet med unionstäckande pristoppar.

- **Proportionalitetsprincipen**

Bestämmelserna i förordningen och den föreslagna förlängningen är helt i enlighet med proportionalitetsprincipen. Åtgärden står i proportion till de fastställda problemens omfattning och art och till uppnåendet av de fastställda målen.

Anbudsgränser är ett vanligt inslag på de marknader där handel sker för att lösa problem med prisbildningsmekanismer som kan få skadliga effekter för konsumenterna. En sådan mekanism finns till exempel på EU:s elmarknader (se t.ex. artikel 10 i förordning (EU) 2019/943) och kan också hittas på marknader utanför unionen, t.ex. i USA.

Dessutom är mekanismen inte avsedd att ingripa i det normala samspelet mellan tillgång och efterfrågan eller sätta ett tak för normal prissättning. Den kan endast utlösas under väldigt exceptionella omständigheter där höjda TTF-priser inte har något samband med de internationella prisernas utveckling, vilket tillfälligt ifrågasätter deras lämplighet som referenspris. Marknadskorrigeringsmekanismen kommer endast att utlösas under exceptionella omständigheter under en strikt begränsad tid.

Anbudsgränsen kommer omedelbart att avaktiveras när dessa exceptionella omständigheter inte längre föreligger. Vidare åtföljs marknadskorrigeringsmekanismen av en omfattande uppsättning skyddsåtgärder som gör det möjligt att tillfälligt upphäva mekanismen, om oavsiktliga marknadsstörningar uppstår som inverkar negativt på försörjningstryggheten och flödena inom EU och på derivatmarknadernas korrekta funktion.

Därmed går inte marknadskorrigeringsmekanismen utöver vad som är nödvändigt och proportionellt för att uppnå målet att mildra effekterna av onormalt höga gaspriser. Förlängningen med ett år är nödvändig på grund av de allvarliga energiförsörjningsproblemens ihållande karaktär och de därav följande riskerna för priser och försörjningstrygghet som väntas fortsätta åtminstone under hela 2024, i och med att mer strukturella förändringar av marknadsvillkoren väntas först under 2025.

- **Val av instrument**

Med beaktande av energikrisens dimensioner och omfattningen av dess sociala, ekonomiska och finansiella effekter har de bestämmelser som det aktuella förslaget syftar till att förlänga formen av en förordning, som har allmän räckvidd och är direkt och omedelbart tillämplig. Förlängningen av tillämpningsperioden för dessa bestämmelser bör därför också ske genom antagandet av en förordning.

3. RESULTAT AV EFTERHANDSUTVÄRDERINGAR, SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR

- **Samråd med berörda parter**

På grund av brådskan med att utarbeta förslaget om förlängning av förordningen så att det kan antas i tid av rådet kunde inget formellt samråd med berörda parter genomföras.

Kommissionens avdelningar bedömde dock om några negativa effekter uppstått sedan marknadskorrigeringsmekanismen trädde i kraft.

I linje med kraven i artikel 8 i förordning 2022/2578 analyserade Acer⁽⁶⁾ och Esma⁽⁷⁾ i sina effektbedömningsrapporter som offentliggjordes den 1 mars 2023 ett antal indikatorer för att bedöma marknadskorrigeringsmekanismens inverkan sedan ikraftträdandet. Dessa indikatorer omfattar flera områden, från försörjningstrygghet och flöden inom EU till finansmarknader och stabilitet. Acer och Esma kom fram till att marknadskorrigeringsmekanismen inte hade aktiverats och att inga negativa effekter hade uppstått fram till den tidpunkt då rapporten offentliggjordes.

Baserat på de indikatorer som Acer och Esma anger i sina marsrapporter, utvidgade kommissionen analysen till att omfatta marknadsutvecklingen de senaste månaderna. Marknadskorrigeringsmekanismen har aldrig aktiverats och inga negativa effekter har identifierats sedan dess ikraftträdande.

Resultatet av kommissionens bedömning presenterades för medlemsstaternas företrädare vid rådets arbetsgrupp för energi den 5 oktober 2023.

- **Grundläggande rättigheter**

Marknadskorrigeringsmekanismen är tillfällig och aktiveras endast om vissa villkor är uppfyllda. Dessa villkor är i sin tur en återspeglning av en situation som är skadlig för unionens ekonomi och energitrygghet och som därför bör åtgärdas. Dessutom innehåller marknadskorrigeringsmekanismen solida skyddsåtgärder som skulle förhindra att frågor som rör grundläggande rättigheter uppstår. Den innehåller en avaktiveringsmekanism som kommer att avsluta mekanismen om dess drift inte längre är motiverad av situationen på naturgasmarknaden. Och även om de omständigheter som motiverar aktiveringen av marknadskorrigeringsmekanismen kvarstår, föreskrivs i förordningen en möjlighet att tillfälligt upphäva mekanismen vid oavsiktliga marknadsstörningar. Kommissionen är skyldig att anta ett sådant beslut om tillfälligt upphävande i händelse av oavsiktliga marknadsstörningar. Därför är marknadskorrigeringsmekanismen proportionerlig och vederbörligen motiverad, eftersom den inte har större inverkan än nödvändigt på de grundläggande rättigheterna, såsom näringsfriheten, mot bakgrund av den inverkan som en situation utan åtgärder skulle ha på unionens ekonomi och dess energitrygghet.

4. BUDGETKONSEKVENSER

Budgetkonsekvenserna för EU:s budget i samband med detta förslag gäller personalutgifter för Europeiska kommissionens generaldirektorat för energi. Denna nyskapande mekanism

⁶ https://acer.europa.eu/Publications/ACER_FinalReport_MCM.pdf

⁷ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/ESMA70-446-794_MCM_Effects_Assessment_Report.pdf

medför uppgifter – bland annat när det gäller råvarumarknadernas funktion och deras inverkan på försörjningstryggheten – som vanligtvis inte ingår i kommissionens roll. På grund av ansvarsnivån i samband med en sådan uppgift är det av största vikt att se till att kommissionens avdelningar på lämpligt sätt bistår GD Energi med en förstärkt roll, nämligen när det gäller övervakning och utvärdering av finansiella frågor och marknader (6 heltidsekvivalenter). Stöd från Acer för övervakning, aktivering och upphävande av marknadskorrigeringsmekanismen kommer att vara avgörande för att den ska kunna tillämpas på ett effektivt sätt. Budgetkonsekvenserna för EU:s budget i samband med detta förslag gäller därför även Acers personalutgifter och andra administrativa utgifter (6 heltidsekvivalenter).

Förslaget kräver inte några budgetresurser utöver de som redan anslagits i samband med antagandet av förordning (EU) 2022/2578 (och som anges i den finansieringsöversikt som åtföljer förordning (EU) 2022/2578).

5. ÖVRIGA INSLAG

- **Ingående redogörelse för de specifika bestämmelserna i förslaget**

De föreslagna ändringarna är målinriktade och begränsade till en förlängning med ett år av tillämpningsperioden för bestämmelserna i förordning (EU) 2022/2578.

I artikel 12 föreslås att förordningens tillämpningsperiod ska ändras och förlängas till och med den 31 januari 2025.

Förslag till

RÅDETS FÖRORDNING**om ändring av förordning (EU) 2022/2578 vad gäller förlängningen av dess tillämpningsperiod**

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 122.1, med beaktande av Europeiska kommissionens förslag, och av följande skäl:

- (1) Genom förordning (EU) 2022/2578¹ inrättas en tillfällig marknadskorrigeringsmekanism för order som läggs för handel med derivat knutna till unionens virtuella handelspunkter med löptider på mellan en månad framåt och ett år framåt. Därmed är marknadskorrigeringsmekanismen tillämplig på alla råvaruderivat som handlas på en reglerad marknad och vars underliggande tillgång är en transaktion i en virtuell handelspunkt för gas i unionen.
- (2) Marknadskorrigeringsmekanismen bör aktiveras när en marknadskorrigeringsinträffar, det vill säga när det av ICE Endex B.V. offentliggjorda avräkningspriset för TTF-frontmånadsderivat överstiger 180 euro/MWh och är 35 euro högre än referenspriset under tre arbetsdagar. När en marknadskorrigeringsinträffar fastställer förordning (EU) 2022/2578 en dynamisk anbudsgrens, som innebär att marknadsoperatörerna inte bör godta och marknadsaktörerna inte lämna order på derivat med priser som ligger 35 euro/MWh över det referenspris som Europeiska byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer)² offentliggjorde föregående dag.
- (3) I sina effektbedömningsrapporter, som offentliggjordes den 1 mars 2023 i enlighet med artikel 8 i förordning (EU) 2022/2578, analyserade Acer och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma)³ ett antal indikatorer för att bedöma marknadskorrigeringsmekanismens inverkan sedan ikraftträdandet av den förordningen. Acer och Esma kom fram till att marknadskorrigeringsmekanismen inte hade aktiverats och att inga negativa effekter på försörjningstryggheten, flödena inom unionen, finansmarknaderna eller stabiliteten hade uppstått fram till dess att deras respektive rapporter offentliggjordes.
- (4) Baserat på de indikatorer som Acer och Esma analyserade i sina rapporter av den 1 mars 2023, utvidgade kommissionen analysen till att omfatta marknadsutvecklingen de senaste månaderna. Inga negativa effekter har identifierats

¹ Rådets förordning (EU) 2022/2578 av den 22 december 2022 om inrättande av en marknadskorrigeringsmekanism för att skydda unionsmedborgarna och ekonomin mot alltför höga priser (EUT L 335, 29.12.2022, s. 45, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2578/oj?locale=sv>).

² https://acer.europa.eu/Publications/ACER_FinalReport_MCM.pdf.

³ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/ESMA70-446-794_MCM_Effects_Assessment_Report.pdf.

sedan förordning (EU) 2022/2578 trädde i kraft och marknadskorrigeringsmekanismen har aldrig aktiverats.

- (5) Betydande problem kvarstår dock när det gäller att trygga unionens energiförsörjning. Den globala situationen på gasmarknaden är fortfarande mycket ansträngd. Gaspriserna är fortfarande betydligt högre än före krisen vilket oundvikligen påverkar unionsmedborgarnas köpkraft och konkurrenskraften för företagen i unionen.
- (6) Volatiliteten på marknaden är också en följd av den strama marknaden till följd av geopolitiska risker och utgör en ytterligare risk för unionens ekonomi. Perioder med tydlig prisvolatilitet under sommaren och hösten 2023, när priserna steg med mer än 50 % på några få veckor, visar att marknaderna fortfarande är bräckliga och sårbara även för relativt små störningar i efterfrågan och utbud, vilket visas av prisrörelserna till följd av händelser på senare tid, såsom strejken i de australiska LNG-anläggningarna och Balticconnector-avbrottet. Den pågående krisen i Mellanöstern utgör ytterligare en betydande geopolitisk risk med potentiell inverkan på priserna och gasförsörjningen.
- (7) De globala gasmarknaderna är för närvarande mycket ansträngda och förväntas förbli ansträngda under en viss tid. Det globala utbudet av LNG växte endast måttligt under de senaste två åren på grund av begränsade ökningar av kondenseringskapaciteten, avbrott i större exportanläggningar och avtagande matningsförsörjning vid LNG-anläggningar. Betydande ny kondenseringskapacitet för LNG väntas komma igång först under 2025. Marknadsbalansen förblir därför osäker under den närmaste framtiden.
- (8) På grund av den betydande minskningen av importen av gas via ryska rörledningar under det senaste året har också tillgången på gas till unionen minskat avsevärt jämfört med situationen före krisen. Med den nuvarande nivån på gasimporten förväntas unionen få cirka 20 miljarder kubikmeter gas via ryska rörledningar under 2023, vilket är ungefär 110 miljarder kubikmeter mindre än 2021. Därmed kvarstår en allvarlig risk för att gasbrist ska uppstå i unionen på kort sikt. Med tanke på de nuvarande ansträngda marknadsförhållandena kan priserna stiga igen till följd av oförutsägbara händelser och plötsliga chocker, till exempel en återhämtning av efterfrågan på LNG i Asien som kan leda till minskad gastillgång på den globala gasmarknaden, extrema väderförhållanden som kan påverka vattenkraftslagringen eller kärnproduktionen, vilket skulle kräva ökad användning av gaseldad elproduktion, och ytterligare möjliga avbrott i gasförsörjningen, inbegripet ett fullständigt stopp för gasimporten från Ryssland eller ytterligare avbrott i befintlig kritisk gasinfrastruktur, efter sabotagen mot NordStream 1 i september 2022 och Balticconnector-avbrottet i oktober 2023.
- (9) Ihållande allvarliga svårigheter utsätter hela unionen för risk för energibrist och höga energipriser. Nivån på gaspriserna kan försämra den ekonomiska situationen, industrins konkurrenskraft och medborgarnas köpkraft.
- (10) Under dessa omständigheter kan rädslan för brist utlösa starka reaktioner som kan ha allvarliga återverkningar på priserna, i synnerhet i en situation med flera geopolitiska risker som kan påverka gaspriserna. Med tanke på den nuvarande strama balansen mellan tillgång och efterfrågan kan även ett måttligt avbrott av gasförsörjningen påverka gaspriserna kraftigt och medföra allvarlig och bestående skada för ekonomin och för medborgarna i unionen.
- (11) När krisen var som värst antog unionen kraftfulla och samordnade åtgärder för att skydda sina medborgare och sin ekonomi mot alltför höga priser, och säkerställa att

gas kan levereras över gränserna till utsatta konsumenter, även i en bristsituation. Unionens svar inom ramen för REPowerEU⁴ och efterföljande initiativ, inbegripet de åtgärder som fastställs i förordning (EU) 2022/2578, bidrog till att förbättra situationen. Om dessa åtgärder upphör att gälla finns det en risk för att den stabiliserade men bräckliga situation som unionen har uppnått skulle ändras, vilket skulle kunna försämra EU:s resiliens mot möjliga framtida händelser och plötsliga chocker, som de som anges ovan.

- (12) I och med att unionen utgör en inre marknad och TTF allmänt ses som ”standarden” för proxyvärden som används för prissättning på unionens gasmarknader, skulle höga gaspriser för de derivat som är kopplade till TTF ge allvarliga konsekvenser i alla medlemsstater, om än möjligen i olika omfattning i olika medlemsstater. Derivat som är kopplade till alla andra virtuella handelsplatser i unionen bör fortsätta att omfattas av förlängningen av förordning (EU) 2022/2578, så att man undviker eventuella förskjutningar av handeln mot derivat knutna till andra virtuella handelspunkter som kan leda till snedvridningar på unionens energi- eller finansmarknader. Marknadskorrigeringsmekanismen stärker unionens solidaritet när det gäller att undvika alltför höga priser som för många medlemsstater är ohållbara även under korta perioder. Marknadskorrigeringsmekanismen kan bidra till att säkerställa att gasleveransföretag från alla medlemsstater kan köpa gas till rimliga priser i en anda av solidaritet.
- (13) Förlängningen av tillämpningsperioden för förordning (EU) 2022/2578 utgör en nödgärd till följd av de ihållande allvarliga svårigheterna i energiförsörjningen som medför en risk för omedelbar kris som gör det nödvändigt att de åtgärder som fastställs i den förordningen, som bidrar till att hålla priserna under kontroll, fortsätter att gälla.
- (14) Mot bakgrund av att förordning (EU) 2022/2578 kommer att upphöra att gälla den 31 januari 2024 utgör förlängningen av tillämpningsperioden en nödgärd i en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna, vilken syftar till att hantera de ihållande och allvarliga svårigheterna i energiförsörjningen. Sådana svårigheter medför också en risk för omedelbar kris och alltför höga priser, i synnerhet om sådana händelser som beskrivs ovan skulle inträffa.
- (15) En förlängning av tillämpningsperioden för förordning (EU) 2022/2578 är också förenlig med REPowerEU-planen som syftar till att skydda unionens medborgare och ekonomi mot alltför höga priser och energiförsörjningsbrister.
- (16) Denna förordning bör träda i kraft den 1 februari 2024 för att säkerställa ett kontinuerligt skydd mot alltför höga priser under hela vintersäsongen 2023/2024.
- (17) De utvidgade bestämmelserna bör vara tillfälliga och bör gälla till utgången av januari 2025. Förlängningen med ett år är nödvändig och proportionell mot bakgrund av de allvarliga svårigheternas ihållande karaktär, de ytterligare risker som beskrivs ovan och det rådande osäkra läget.
- (18) Eftersom målet för denna förordning inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska

⁴ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Planen REPowerEU, COM(2022) 230 final, 18.5.2022.

unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

(19) Förordning (EU) 2022/2578 bör därför ändras i enlighet med detta.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Ändringar av förordning (EU) 2022/2578

I artikel 12.1 i förordning (EU) 2022/2578 ska andra meningen ersättas med följande:

”Den ska tillämpas till och med den 31 januari 2025.”

Artikel 2

Ikraftträdande och tillämpning

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 2024.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den

*På rådets vägnar
Ordförande*